

Llibres que parlen de llibres

Doctor, una de llibres, per favor!

La lectura és una de les poques eines que ens queden per combatre l'estultícia que s'ha apoderat de la nostra societat

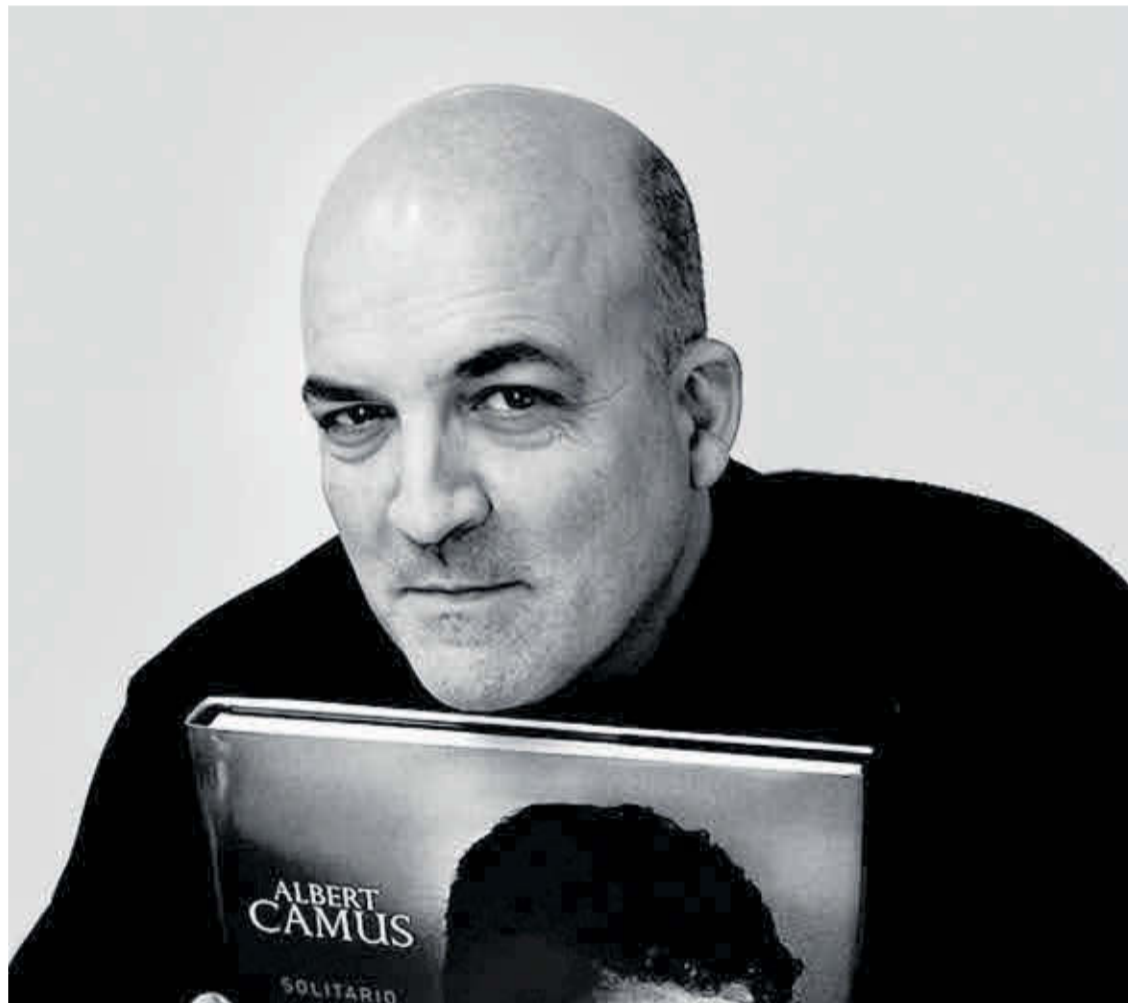
METALITERATURA

Margalida Estelrich Obrador

»

No és res nou dir que vivim moments convulsos, de crisi, pandèmies, canvis climàtics, xarxes socials que arriben gaire bé a la toxicitat, informacions que es contradueixen, fake news,... Necessitam tenir on agafar, un fons que ens doni seguretat, ens fomenti l'anàlisi crítica, un recer des d'on poder gaudir de quelcom positiu, saludable, que transmeti saviesa i a l'hora una gran bellesa: I, oh sorpresa, ho tenim: els llibres!. Però no ens val qualsevol llibre. Què bé quan ens en donen una tria feta! Aquest comentari ve arran de *Libroterapia* de Jordi Nadal, un llibre fet a partir de les seves fitxes de lectura, unes anotacions que du confeccionant des que era molt jove, i ens presenta una oportunitat de tastar un bocí del que pot ser un viatge fascinant, com si es tractés de la guia d'una agència on acudim a la recerca d'una aventura vital. Cada un dels autors i obres que esmenta es presenta amb una mateixa tònica, primer una contextualització de l'autor, la seva vida, l'època en la qual va viure. Llavors ens parla de les seves obres, en tria una i ens n'ofereix un tast per anar fent boca i per acabar ens narra la seva opinió i ens suggereix un grapat d'obres del mateix autor. Tot servit amb ganes d'enganxar el lector i provocar el pesigolleig necessari per sortir a la llibreria i poder gaudir del plat sencer.

Amb aquest viatge, un cop llegit el llibre, haurem obert una mica la porta dels autors que ens proposa, visitarem a vista d'ocell les cambres escollides i deixarem la porta empès per poder tornar-hi en voler. Una tocada de baula a autors i autores contemporànies com la japonesa Hiromi Kawakami fins allunyar-nos en el temps amb Marco Aureli. A més,

Jordi Nadal. PLATAFORMA EDITORIAL

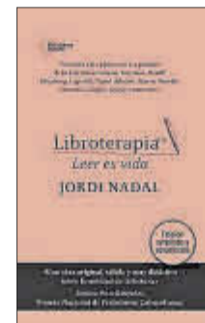
cada porta, cada capítol, ens provoca que establim vincles, connexions amb altres autors que ja formen part del nostre bagatge i tal volta els recuperem, ja perduts en

el fons de la memòria dels viatges realitzats.

Com tota tria, podríem jugar al psicoanàlisi a partir de les lectures que hom escull, en aquest cas, podríem dir que es veu un clar interès per la condició humana, per les excel·lències i per les ombres més fosques de l'humanisme. Per altra banda, el gust per la literatura europea, encara que hi hagi autors japonesos. D'entrada m'ha sorprès els pocs autors catalans, (només esmenta Josep Pla i el seu Quadern Gris), però llavors he pensat que tenint en compte la seva formació en germàniques i que com a editor, Jordi Nadal, llevat de qualche cas esporàdic, no sol editar autors en llengua catalana, ja no sembla tan estrany.

He gaudit de la convidada i estic d'acord amb l'autor, i també el amb prologuista, quan afirmen que la lectura és una de les poques eines que ens queden per combatre l'estultícia que s'ha apoderat de la nostra societat. Ens diu Xavier Coll: "*Libroterapia* nos abre el Horizonte a través de la buena literatura, nos ofrece, en cada capítulo, sabiduría y conocimiento y añade su grano de arena para crear mejores personas". La bona lectura ens alimenta esperit i ànima, ens obre l'enteniment, per tant benvinguda sigui aquesta guia si ens obre el cuquet de les ganes d'agafar un llibre.

He gaudit de la descoberta, però també de trobar-hi autors i obres conegudes, com qui es re-

JORDI NADAL
Libroterapia

▶ PLATAFORMA EDITORIAL,
248 PÀGINES, 18 €

troba en tombar un cantó amb qui fa estona que no s'han vist. Entre ells "El hombre en busca de sentido" de Viktor Frankl, que el vaig llegir fa només uns mesos, i que jo complementaria amb la proposta d'*Un cel de plom* les memòries de Neus Català, escrit per Carme Martí. També l'estimat i venerat *Petit Príncep* o recuperar *Una habitació pròpia* de Virginia Wolf; a més hi he topat els admirats Txèkhov i Camus. Inclús hi he pogut trobar una lectura que actualment tenc entre mans i que recoman als amants dels llibres *L'infinit dins un jonc* d'Irene Vallejo, entre altres, i tot regat amb els comentaris de l'autor. A més, ja m'he fet una, com diuen ara, "whish list", un llistat dels llibres que gràcies a aquesta guia m'han fet gola, llibres de Kawakami, Kapunscinski, Selma Lagerlöf, Chimmmanda Ngozi Adichie, James Salter o Guiseppe Ungaretti. Probablement, només amb aquesta sub-tria no es podria establir un perfil de la meua psicologia, però sí si hi afegesc que acabaria de completar-la amb altres autors d'arreu del món que, un cop llegits, m'han baratat la concepció de la vida, la forma de pensar, alguns ja clàssics i altres d'actuals. Des de Shatish Kumar, Thoreau o Goliarda Sapien-

Un cop llegit aquest el llibre, haurem obert una mica la porta dels autors que l'autor ens proposa

► VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

za, per dir-ne alguns, i a més, hi afegiria la poesia de Miquel Bauçà i la de Vinyoli o Andreu Vidal; amb Highsmith i Wolf també faria un bot fins a Maria Aurèlia Capmany i de retruc Monserrat Roig; i Caterina Albert, Blai Bonet, Palau i Fabre, i si ens volem allunyar en el temps també Ramon Llull. A més de les bones traduccions que tenim en la nostra llengua, com la que va fer Jaume C Pons Alorda de Walt Whitman i molts altres.

Tornant a *Libroterapia*, potser es podria resumir en la frase de Rosa Montero que es cita en aquesta obra: «El arte en general, y la literatura en particular, són armes poderoses contra el Mal y el Dolor». I l'autor ens diu que llegim no només per donar més longitud a la vida. També més profunditat, més sentit i més intensitat. A més, des de la literatura, s'estén un brancam que toca totes les arts. Santiago Aurseron, arran d'un debat sobre reguetón, compartia aquesta setmana un article al facebook on hi havia les reflexions de José Luis Palacios Guerrero, un professor que es queixava de la ignorància musical dels seus alumnes i denunciava la manca de programes musicals en els mitjans de comunicació, deia que en els anys 80, amb només dues cadenes de TV i la ràdio, hi havia molts més programes de música que actualment amb Internet. I afirmava que havia constatat que com més música escoltaven els seus alumnes, més milloraven en els estudis i sobretot en anglès. Altres arts també, com el teatre o el cinema, són els grans desconeguts d'una gran massa dels joves de la nostra societat. Un altre llibre, *Cineclub* de David Gilmour, un pare educa durant un any al seu fill adolescent que no vol anar a escola amb la visualització conjunta de pel·lícules, de tots els gèneres, i amb el cinefòrum posterior, per tal d'aconseguir tornar a despertar en el seu fill la set de conèixer, les ganes d'aprendre. Necessitam de l'art per sobreviure. Laura Borràs, en el seu llibre *El poder transformador de la lectura*, ens convida a endinsar-nos dins la lectura dels clàssics, perquè, diu, la literatura com a creació humana, és vida i ens parla de vida. Així que tot plegat, serà una bona cosa si fem cas a l'autor, a aquest autors, i recordam que, com ens diu, la bona literatura, l'art en general, és un oasi en el desert del desconeixement que ens provoca l'excés d'informació actual, ja que la bellesa i la veritat són necessàries, perquè ens transformem en millors persones. Així que benvinguda sigui la teràpia de llibres!

Viaje entre libros

Harold Bloom me remite a Virginia Woolf, otra gran lectora a la que me encanta recurrir por la clarividencia de su escritura

METALITERATURA

Aránzazu Miró

» Libros que hablan de libros, o un viaje entre libros. *La Biblioteca de Babel*, esa compendio ilimitado y periódico, el *Orden* visto por Jorge Luis Borges, quien nos la describió en el relato que incluyó en *Ficciones*: «el universo (que otros llaman la Biblioteca)» esa infinitud del mundo en que se resumen los misterios básicos de la humanidad: el origen y el tiempo. Harold Bloom, conocido por su famoso *Canon occidental*, nos aterriza en la lectura que Borges ha sublimado; lo hace en *Cómo leer y por qué*: «no hay una sola manera de leer bien, aunque hay una razón primordial por la cual debemos leer».

Debemos mencionar al meritoso profesor de filosofía en enseñanza secundaria que es Unai Cabo

Esa razón, en realidad, nos la dará todo buen libro, y eso es justamente lo que pretende *Educación en la lectura* de Jesús Figuerola, un manual de didáctico índice que persigue ofrecer «consejos para entusiasmar a tus hijos con la lectura». Es claro, directo, conciso; un básico para padres. Porque, nos recuerda Bloom, «para leer sentimientos humanos en lenguaje humano hay que ser capaz de leer humanamente, con toda el alma». E insiste Figuerola en que los buenos lectores se forjan de niños; hijos de lectores, claro.

Harold Bloom me remite a Virginia Woolf, otra gran lectora a la que me encanta recurrir por la clarividencia de su escritura. El Aleph publicó hace unos años una selección de sus escritos sobre libros y lectura. En *Horas en una biblioteca*, ensayo breve que da título a la compilación, aclara «la antigua confusión que se da entre el hombre que ama la erudición y el hombre que ama la lectura»: frente al entusiasta sedentario, concentrado y solitario que es un erudito, el lector verdadero «es un hombre de intensa curiosidad, de ideas,

Jesús Figuerola. YOUTUBE

abierto de miras, comunicativo, para el cual la lectura tiene más las propiedades de un ejercicio brioso al aire libre que las del estudio en un lugar resguardado». Esa pasión humana de la lectura pura y desinteresada que, aporta Bloom, «es el placer más curativo». Ese que tan bien plasma Ana María Ruiz López en su *Libros que salvan vidas*, que le ha llevado a obtener el Premio Feel Good 2020. Con el subtítulo *Una biblioteca de campaña en tiempos de pandemia*, es una crónica personal de la experiencia vivida por la autora, enfermera lectora como ella misma se define (ahora también escritora) en la que narra una de las experiencias más extraordinarias que nos ha dejado el momento más duro de la pandemia de la covid-19. Destinada ella como enfermera al hospital de campaña que la Comunidad de Madrid organizó en el recinto de IFEMA, puso en marcha de forma personal una improvisada biblioteca, conocida como *Biblioteca Resistiré*, que no solo logró el objetivo propuesto de ayudar a salvar vidas trasladando a los enfermos a los mundos que una buena lectura propone, sino que fue galardonada con el premio Antonio de Sancha 2020 que concede la Asociación de Editores

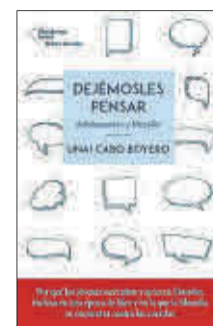
Unai Cabo.

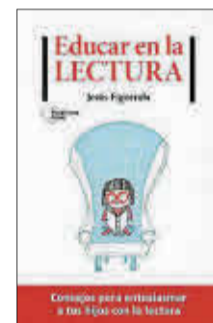
Ana María Ruiz.

de Madrid «como ejemplo de unificación de cualidades demostradas por sanitarios, voluntarios, donantes y personas de toda índole». Los libros se convirtieron así en la mejor compañía de los pacientes hospitalizados. Y el libro que tenemos ahora entre manos cuenta esa crónica, desde la primera persona, con una emotividad excepcional que deja testimonio de un momento tan especial y de ese amor por la lectura, porque el desarrollo de la crónica está perlado de referencias librescas y de propuestas de lecturas, esas que ocupan su vida y los clubes de lectura a los que eleva un homenaje. Como sanitaria, dice: «Leer alivia el estrés. Si te concentras en el libro, la historia que tienes entre manos te aleja de tus problemas. Leer estimula la actividad cerebral. Leer te abre ventanas a otros mundos y hace volar tu imaginación».

Ha quedado clara ya esa razón primordial de que hablaba Bloom: ese placer difícil que nos traslada a otro texto metaliterario, en este caso del enciclopédico Stefan Zweig, quien en *Mendel el de los libros* propone analizar el amor a la lectura y su sentido: «los libros solo se escriben para, por encima del propio aliento, unir a los seres

» UNAI CABO BOYERO
Dejémosles pensar: Adolescentes y filosofía
► PLATAFORMA EDITORIAL,
140 PÁGS., 15 €

» JESÚS FIGUEROLA
Educar en la lectura
► PLATAFORMA EDITORIAL,
155 PÁGS., 15 €

» ANA MARÍA RUIZ LÓPEZ
Libros que salvan vidas: Una biblioteca de campaña en tiempos de pandemia
► PLATAFORMA EDITORIAL,
170 PÁGS., 17 €

humanos, y así defendernos frente al inexorable reverso de toda existencia: la fugacidad y el olvido». Palabras que ponen fin al relato, y que nos proponen la reflexión como destino.

Nos queda mencionar al meritoso profesor de filosofía en enseñanza secundaria que es Unai Cabo, quien nos insta, así, en imperativo, «atrévete a pensar»; lo hace en su *Dejémosles pensar: Adolescentes y filosofía*, un libro que se apoya en una bibliografía brevísima y muy sugerente para adentrarnos en «la reflexión (que) es como un viaje que nos enriquece y nos hace crecer». De Descartes a Byung-Chul Han, con Sócrates, Nietzsche o Hannah Arendt, su lectura propone (y consigue) una reflexión sobre el lugar que deben ocupar la filosofía, la curiosidad y el pensamiento tanto en el aula como fuera de ella.